

Bazy Danych

Wprowadzenie do zagadnień baz danych

<http://www.metal.agh.edu.pl/~regulski/bd/00-wyklady/>

Krzysztof Regulski
WIMiP, KISiM,
regulski@metal.agh.edu.pl
Konsultacje: pon, 10:00-11:30
B5, pok. 408

Definicja bazy danych:

- **Baza danych** jest zbiorem struktur danych służących do organizowania i przechowywania danych. W takim modelu danych musi istnieć zbiór reguł określających wykorzystanie takich struktur danych w aplikacji.
- **Baza danych** to zintegrowana grupa ogólnie dostępnych zbiorów danych. Podstawową formą organizacji danych w bazie jest relacja.
- **Baza danych** – zbiór danych reprezentujących dany obszar analizy. W bazie danych mamy do czynienia z faktami, które mają miejsce. Dane powinny być trwałe.

System Zarządzania Bazą Danych (SZBD) - Database Management System (DBMS)

- Baza danych: Zbiór powiązanych ze sobą danych
- Baza danych jest zarządzana przez tzw. **system zarządzania bazą danych**, w skrócie SZBD.
- BD + SZBD = **system bazy danych**
- Z systemem bazy danych współpracują programy użytkowników, zwane **aplikacjami**. Zadaniem tych programów jest przetwarzanie danych, tj. wstawianie nowych danych, modyfikowanie danych już istniejących, usuwanie danych nieaktualnych, wyszukiwanie danych.
- Wszystkie omówione wyżej komponenty (tj. baza danych, SZBD i aplikacje) wchodzą w skład tzw. systemu informatycznego.

System Zarządzania Bazą Danych (SZBD) - Database Management System (DBMS)

- SZBD to pakiety programowe służące do zarządzania danymi. Podstawowymi elementami tych systemów są:
 - » język zapytań (SQL)
 - » generator raportów
 - » język manipulacji danymi
 - » język definicji danych
- SZBD umożliwiają oddzielenie aplikacji od bazy.
- SZBD dostarcza wygodnego i łatwego do używania środowiska

Geneza baz danych:

- Dawno, dawno temu... typowe aplikacje bazodanowe budowane były bezpośrednio w oparciu o system plików
- Wady bezpośredniego stosowania systemu plików w zagadnieniach bazodanowych:
 - » **Redundancja** i niespójność danych
 - Wiele formatów danych, duplikacja danych w różnych plikach
 - » Trudności z **dostępem** do danych
 - Potrzeba pisania nowych aplikacji dla nowych zadań
 - » Rozczłonkowanie danych — **wiele formatów** i plików
 - » Problem **integralności**
 - Warunki integralności (np. $\text{account balance} > 0$) stają się częścią kodu aplikacji
 - Trudności z nałożeniem nowych warunków integralności lub modyfikacją już istniejących

Geneza baz danych:

- Wady bezpośredniego stosowania systemu plików w zagadnieniach bazodanowych (c.d.):
 - » **Granulacja modyfikacji danych**
 - Błędy mogą pozostawić bazę w stanie nie zakończonej modyfikacji
 - Np. poprawny transfer pomiędzy rachunkami to dokonanie zmian salda obu rachunków
 - » **Współbieżny dostęp wielu użytkowników**
 - Dostęp współbieżny potrzebny dla efektywności
 - Niekontrolowany dostęp współbieżny może prowadzić do niespójności
 - Np. dwóch użytkowników odczytuje i modyfikuje saldo jednocześnie
 - » **Problemy związane z bezpieczeństwem**
- SZBD oferują rozwiązanie wszystkich tych problemów

Geneza baz danych:

- W latach 60 i 70 dominował model hierarchiczny (IMS) i sieciowy.
- W roku 1970 naukowiec z firmy IBM - E.F.Codd opublikował pracę ***A relational model for large shared data banks***, w której po raz pierwszy przedstawił założenia modelu relacyjnego.
- 1979 powstaje komercyjna wersja relacyjnej bazy danych – Oracle
- W 1983 IBM przedstawił DB2 pierwszą relacyjną bazę danych dla dużych komputerów.
- W tym samym czasie pojawił się inny konkurent na rynku relacyjnych baz - firma Relational Database Systems, która wkrótce zmieniła nazwę na Informix.
- W tym czasie istniały już relacyjne bazy danych dla komputerów osobistych dBase II (Ashton Tate).

- Architektura klient – serwer i wielowarstwowa
- Dane **multimedialne**
 - » problemy z porównywaniem wartości
 - » podejście obiektowo-relacyjne
 - » zarządzanie obiektami o dużych rozmiarach
- **Integracja** danych
 - » konieczność zarządzania rozproszonym (logicznie i fizycznie) środowiskiem
 - » hurtownie danych (opóźnienie w aktualizacji)

Typy baz danych:

- **operacyjne bazy danych** – znajdują zastosowanie w codziennym funkcjonowaniu organizacji, instytucji i firm. Baza taka przechowuje dane dynamiczne, czyli takie, które ulegają ciągłym zmianom i odzwierciedlają aktualny stan obiektu.

OLTP – *OnLine Transaction Processing*
(bieżące przetwarzanie transakcji)

- **analityczne bazy danych** – wykorzystywane są do przechowywania danych historycznych i informacji związanych z pewnymi wydarzeniami. Przechowywane tutaj dane są statyczne, bardzo rzadko ulegają zmianom i zawsze odzwierciedlają stan obiektów z pewnego ustalonego momentu.

OLAP – *OnLine Analytical Processing*
(oprogramowanie do analiz wielowymiarowych)

Cele systemów bazodanowych:

- **Elastyczny (efektywny) dostęp do danych** (przetwarzanie) - łatwe selekcjonowanie i prezentacja danych
- **Integralność danych** – dane są prawidłowe, spójne i aktualne
- **Bezpieczeństwo danych** – ochrona przed nieupoważnionym dostępem i uszkodzeniem
- **Obniżenie redundancji**
- **Niezależność od aplikacji** – fizyczna i logiczna organizacja danych jest oddzielona od aplikacji
- **Współdzielenie danych** (współbieżny dostęp) – umożliwienie różnym użytkownikom korzystania z tych samych (nie nadmiarowych) danych
- **Standaryzacja opisu** – jednolite definicje danych dotyczące ich nazw i opisu
- **Metadane** - dane o danych, strukturach dostępu, użytkownikach i ich prawach

- Poprawność danych z punktu widzenia przyjętych kryteriów
 - » wierne odzwierciedlenie danych rzeczywistych
 - » wszystkie dane w bazie, na które nałożono pewne ograniczenia integralnościowe muszą te ograniczenia spełniać
- Odporność na anomalie będące wynikiem współbieżności dostępu do baz danych
- Odporność na błędy, awarie i inne anormalne sytuacje wynikające z zawodności środowiska sprzętowo-programowego
- Odporność na błędy użytkowników

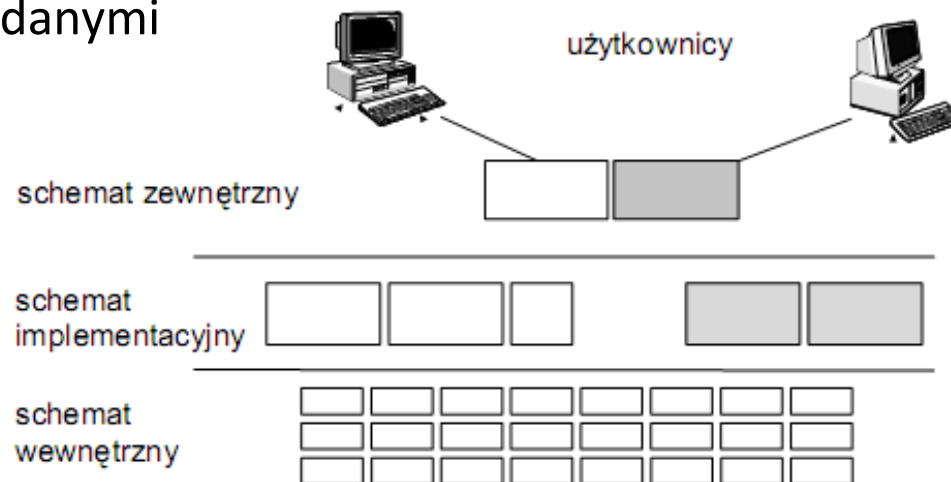
- **Funkcje baz danych:**
 - » *aktualizujące* – zamieniają jeden stan w drugi (np. dodaj nowy produkt, zmień stawkę wynagrodzenia).
 - » *zapytań* – sprawdzanie stanu bazy danych (kwerendy pytające).

- **Funkcje SZBD:**
 - » *Zarządzanie plikami*
 - » *Wyszukiwanie informacji*
 - » *Zarządzanie bazą*
 - tworzenie i monitorowanie użytkowników
 - ograniczanie dostępu do plików
 - monitorowanie działania bazy danych

Architektura logiczna:

– Ujęcie ANSI/SPARC:

- » **Konceptualny** - poziom na którym zdefiniowany jest model świata w kategoriach pojęciowych użytkownika (interfejs użytkownika do bazy danych)
- » **Zewnętrzny** (implementacyjny) - języki wysokiego poziomu, umożliwiające definiowanie i dostęp do danych bez konieczności znajomości reprezentacji tych danych; odwzorowuje schemat wewnętrzny w struktury modelu danych wykorzystywanego w bazie danych
- » **Wewnętrzny** - służy do niezawodnego i trwałego składowania danych na nośnikach, na poziom ten składają się różnego rodzaju pamięci zewnętrzne, a także sposoby organizowania danych w tych pamięciach i techniki efektywnego zarządzania danymi

Architektura logiczna:

- Model poziomów abstrakcji:
 - » **Poziom widoków** – opis danych jest podobny do poziomu logicznego (pozbawiony takich szczegółów jak specyfikacje typów danych); zakres semantyczny każdego z widoków jest ściśle zorientowany (np. na konkretnego użytkownika) i stanowi zwykle jedynie małą część zakresu znaczeniowego całej bazy.
 - » **Poziom logiczny** opisuje dane i relacje pomiędzy nimi zgodnie z ich semantyką w świecie rzeczywistym.
 - » **Poziom fizyczny** opisuje, jak dane są składowane na odpowiednich nośnikach i jak realizowany jest elementarny dostęp do nich.

Niezależność danych:

Konsekwentnie skonstruowana trypoziomowa architektura bazy danych daje w efekcie niezależność schematu danych na wyższym poziomie od danych na niższym.

- **Logical Data Independence** – możliwość modyfikacji schematu logicznego bez konieczności przepisywania aplikacji.
- **Physical Data Independence** – możliwość modyfikacji schematu fizycznego bez zmiany schematu logicznego

W ogólności, interfejsy pomiędzy różnymi poziomami i komponentami powinny być dobrze zdefiniowane, tak aby zmiany w pewnych elementach nie wpływały istotnie na inne.

Schematy i instancje:

- **Schemat** – struktura bazy danych, część intensjonalna bazy danych
 - » **Schemat fizyczny**: projekt poziomu fizycznego bazy
 - Np. baza danych zawiera informację o zbiorze klientów i rachunków oraz relacjach pomiędzy nimi
 - » **Schemat logiczny**: projekt poziomu logicznego bazy

- **Instancja** – aktualna (w danym momencie czasu) zawartość bazy danych, część ekstensjonalna bazy danych

Części intensjonalna - przykład

- Schemat: MalyWirtualnyDziekanacik
- Tabele:
 - » studenci
 - » rozklad_zajec
 - » pracownicy
- Związki:
 - » rozkład zajęć pokazuje obciążenie studentów i pracowników
- Atrybuty:
 - » studenci mają nazwiska i imiona oraz numer albumu

- **Zawartość:** Bazy danych
- **Studenci:**
 - » Fabrycjusz Kosonosy 146/2013
 - » Okowita Ambrozjowa 123/2013
- **Pracownicy:**
 - » Krzysztof Regulski
 - » Atanazy Angonilewicz
- **Zaplanowano:**
 - » Fabrycjusz Kosonosy ma zajęcia z baz danych w dniu 6.03.2013 z dr inż. Krzysztofem Regulskim

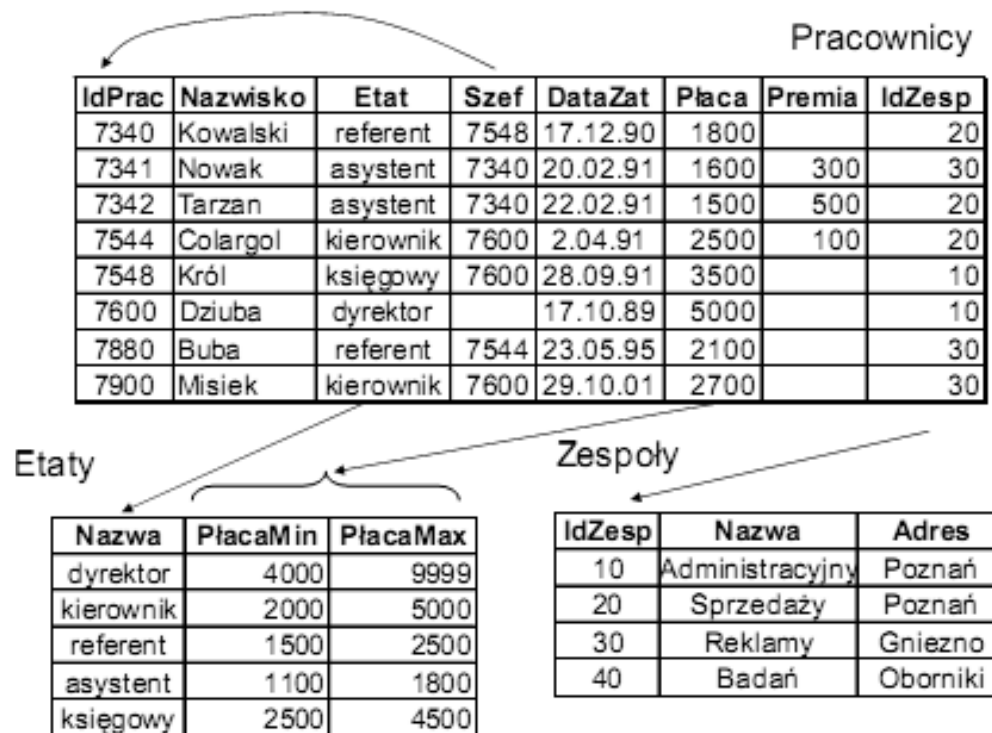
Formalizmy:

- **Formalizm reprezentacji** (*Patrick H. Winston*) to zbiór składniowych i semantycznych konwencji, które umożliwiają opisywanie rzeczy
- W terminologii baz danych idea formalizmu reprezentacji odpowiada pojęciu **modelu danych**

Modele danych:

- **Model danych** – zbiór narzędzi formalnych opisujący: syntaktykę danych, semantykę danych, relacje pomiędzy danymi oraz ograniczenia danych.
- Modele dla poziomów widoków i logicznego oparte na koncepcji **obiektu**
 - » Entity-Relationship model
 - » Model obiektowy
- Modele dla poziomów widoków i logicznego oparte na koncepcji **rekordu**
 - » Model relacyjny
 - » Modele: sieciowy i hierarchiczny
- Fizyczne modele danych

Przykładowa baza danych

- **Strukturami danych** modelu są w tym przypadku trzy relacje: Pracownicy, Zespoły, Etaty.
- Pierwsza z nich przechowuje dane o pracownikach, druga - o zespołach, w których ci pracownicy są zatrudnieni, a trzecia - zawiera katalog widełek płacowych.

- **Język SQL** (projektanci aplikacji, projektanci baz danych i administratorzy baz danych)
 - » jedyny sposób interakcji z bazą danych
 - » język deklaratywny
 - specyfikujemy tylko co chcemy otrzymać, nie w jaki sposób
 - » ustandaryzowany
 - producenci systemów komercyjnych i niekomercyjnych starają się implementować ten standard

```
SELECT nazwisko, płaca  
FROM pracownicy  
WHERE idZesp=30  
AND etat='kierownik'
```

- Aplikacje (użytkownicy końcowi)

- » formularze

- elektroniczne formularze z polami, listami, elementami wyboru
 - umożliwiają wstawianie, modyfikowanie, usuwanie, wyszukiwanie danych

- » raporty

- umożliwiają prezentowanie zawartości bazy danych:
 - teksty
 - wykresy
 - grafika

Problem modelowania rzeczywistości...

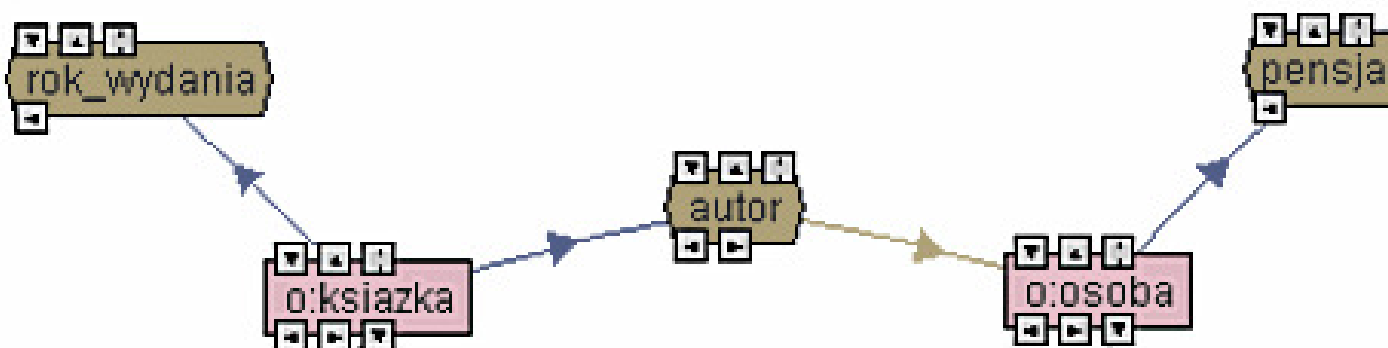
Ontologia

- **Ontologia lub metafizyka** - podstawowy obok epistemologii (zajmującej się relacjami między poznawaniem, poznaniem a rzeczywistością) dział filozofii starający się **badać strukturę rzeczywistości** i zajmujący się problematyką związaną z pojęciami bytu, istoty, istnienia i jego sposobów, przedmiotu i jego własności, przyczynowości, czasu, przestrzeni, konieczności i możliwości.
- Termin ontologia pojawił się w **kontekście informatycznym** już w roku 1967 w badaniach dotyczących modelowania danych. W dobie zalewu informacją dostępną w Internecie i koniecznością jej przetwarzania zyskał szersze zainteresowanie. Ontologia zajmuje się odkrywaniem i opisywaniem „tego co jest”, pewnym fragmentem rzeczywistości, mniej lub bardziej dokładnie określonym.
- Termin **taksonomia** – początkowo zdefiniowany przez De Candolle'a (1813) jako nauka o teorii klasyfikacji organizmów żywych – jest bliskoznaczny do terminu systematyka, który w pierwotnej definicji odnosił się do zastosowań praktycznych tej klasyfikacji. W 1969 Ernst Mayr zdefiniował taksonomię jako **teorię i praktykę klasyfikacji**.

- Aby wyraźniej podkreślić cechy charakterystyczne ontologii, należy przedstawić kilka postulatów dotyczących cech ontologii (nie samej jej konstrukcji):
 - » nie stanowi listy, katalogu czy taksonomii obiektów, stwarza natomiast **formalne przesłanki**, wedle których takowe mogą być budowane
 - » jest oderwana od teorii poznania (epistemologii), **powiązana jest z obiektem**, a nie jego subiektywnym odbiorem
 - » musi uchwycić rzeczywistość na różnych poziomach atomizacji, jak również **relacje pomiędzy tymi warstwami**
 - » uznanie **braku możliwości stworzenia jednej ogólnej ontologii**, istnienie wielu ontologii
 - » w przeciwieństwie do nauki relacje między obiektami nie są ujęte funkcyjnie (**zależności nie są ilościowe**)
 - » nauka rozpoczyna proces od mierzenia i predykcji, ontologia zaś od budowania taksonomii

Ontologie są...

- ...narzędziem, które umożliwia w taki sposób opisać **model rzeczywistości, aby był on zrozumiały i przetwarzalny** także dla komputera.
- ...pojęciowym modelem wiedzy, który poprzez **kategoryzację i hierarchizację** pojęć z danej dziedziny pozwala stworzyć „**sieć znaczeniową**”.

Ontologie...

- Można zatem powiedzieć w pewnym uproszczeniu, że **ontologia dla repozytoriów wiedzy jest tym, czym diagram encji dla bazy danych.**
- Ontologie tworząc niejako wspólny, sformalizowany język pozwalają **zintegrować wiele różnorodnych, rozproszonych źródeł wiedzy** z danej dziedziny

Ontologia - formalny opis pojęć występujących w danej dziedzinie („słownik”, „encyklopedia”).

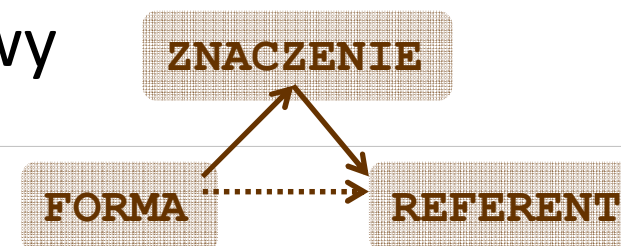
Geneza

- Sieci semantyczne (semantic networks ale nie Semantic Web!), Quillian 1967
- Ramy (frames), Minsky 1975

Ontologie pozwalają...

- Ontologie pozwalają rozwiązać problemy różnic w zakresach :
 - » **systemowym** – różnice sprzętowe i różnice w zakresie stosowanych platform (np. kodowanie znaków);
 - » **syntaktycznym** – różne formaty danych (bazy danych, pliki tekstowe etc);
 - » **strukturalnym** – różne schematy danych (np. klasyfikacje według różnych norm, modele bazodanowe);
 - » **semantycznym** – różnice w znaczeniu pojęć (synonimy, polisemia, jedno pojęcie może być użyte w innych znaczeniach lub innych zakresach)
 - jak dotąd największe wyzwanie dla narzędzi informatycznych , często uniemożliwiający jednoznaczną identyfikację danego pojęcia, a w związku z tym odnalezienie informacji z nim związanej.

Trójkąt znaczeniowy

- W 1923 Odgen i Richards wprowadzili trójkąt znaczeniowy (trójkąt semiotyczny)
- Istnieje bezpośrednie połączenie pomiędzy formą a znaczeniem oraz pomiędzy znaczeniem a referentem.
- Związek pomiędzy formą a referentem jest jedynie pośredni, ponieważ ta sama forma może odnosić się do wielu referentów.
- Na przykład: polskie **słowo zamek** może odnosić się do zamka w drzwiach, zamka przy spodniach, lub wystawnego budynku. Może oznaczać ono również część karabinu. Za każdym razem kiedy chcemy użyć słowa **zamek** mamy na myśli jedno z tych znaczeń. **Referent jest zatem konkretnym obiektem** czy też ideą do której odnosi się dana forma. Istotnym elementem jest **kontekst** w którym dana forma występuje.
- Samo słowo zamek przywołuje jedynie dwa **znaczenia**, które są centralne (**prototypowe**) dla tej formy. Zamek - coś co zamyka i zamek - okazała budowla. Można powiedzieć, że te dwa znaczenia są znaczeniami centralnymi tej formy. A przecież istnieją różnego rodzaju zamki np: z piasku, zamek u paska, nawet w agrafce możemy mówić o jakimś zapięciu czy też zamku. Wszystkie pozostałe znaczenia będą jedynie peryferalne.

Kategorie

- Jeżeli mamy do czynienia ze zbiorem wielu podobnych obiektów to dążymy do **ujednorodnienia** ich opisu co sprowadza się do przypisania wielu w istocie różnym ale **podobnym obiektom** tych samych cech (różniących się być może wartościami)
- W ten sposób możemy stworzyć pewien **byt abstrakcyjny** (który sam w sobie nie jest obiektem) i nazwać go **kategorią**
- Kategorii przypiszemy pewien **zestaw cech**, którymi opisywać będziemy wszystkie obiekty do niej należące

- Umiejętność zaliczania obiektów do pewnych klas (kategorii, pojęć)
 - » *Kot Mruczek ma cztery łapy, sierść, ogon itd. ale takie same cechy mają kot Pimpuś, Gienek itd.*
- Wystarczy przyjąć, że istnieje pojęcie (kategoria) kot charakteryzująca się tym, że obiekty do niej należące mają cztery łapy, sierść i ogon itd.

- **Koty** rodzą się żywe i piją mleko matki ale to samo dotyczy np. **psów**, które kotami nie są
- Możemy wprowadzić pojęcie **ssaki**, które obejmuje zarówno koty jak i psy
- Wystarczy wówczas powiedzieć że Mruczek jest kotem by wiedzieć o nim wszystko to co dotyczy kotów i ssaków

- Dana - symboliczna reprezentacja pewnego faktu opisującego rzeczywistość
- Dane poszerzone o **semantykę** to informacje
- Obiekt to niepodzielna jednostka danych, która opisywana być może krotką

<nawa obiektu, cecha obiektu, wartość cechy>

Krotka, zwana czasem n-tką, to uogólnienie pary (dwójki), trójki, czwórki, itd. na dowolną liczbę elementów. Krotka n-elementowa to uporządkowany skończony zbiór elementów (lista pewnych obiektów) przy czym kolejne elementy krotki nie muszą należeć do tego samego zbioru.

Związki

- **Związek** to trwała lub tymczasowa zależność występująca pomiędzy obiektami i możliwa do zapisania w modelu danych
- W niektórych przypadkach używane jest pojęcie **asocjacji** wskazujące na możliwość kojarzenia ze sobą pewnych obiektów lub pojęcie **relacji**
- Reguły opisujące konsekwencje wynikające z charakteru związku nazywać będziemy **więzami**

Zasady modelowania danych

- Każdy obiekt opisywany jest przez zestaw **cech (atrybutów)** z jednoznacznie określoną dziedziną, użytecznych z punktu widzenia wartości informacyjnej ontologii
- Każdy obiekt w tej samej **kategorii** musi być opisany zgodnie z tym samym **wzorcem** (choć w niektórych przypadkach nie wszystkie atrybuty obiektu muszą być podane)

Zasady modelowania danych

- Musi istnieć możliwość **rozdzielenia obiektów**, które w rzeczywistości są różne
- Musi istnieć możliwość **przedstawienia związków** jakie zachodzą lub mogą zajść pomiędzy obiektami
- Musi istnieć możliwość wprowadzenia do modelu dodatkowych **ograniczeń wartości** cech wynikających ze związków danych a nie tylko z dziedziny wartości atrybutów

Abstrakcja

- Z abstrakcją mamy do czynienia, gdy wychodząc od rzeczy jednostkowych, konkretnych i indywidualnych dochodzimy, przez **proces uogólniania** i poszukiwania cech stałych i wspólnych, do pojęcia tak ogólnego, że w swej ogólności wręcz absurdalnego, gdyż nie posiadającego żadnej konkretnej cechy
- Mówimy o dwóch sposobach stosowania abstrakcji. Pierwszy z nich to **uogólnienie** a drugi to **agregacja**

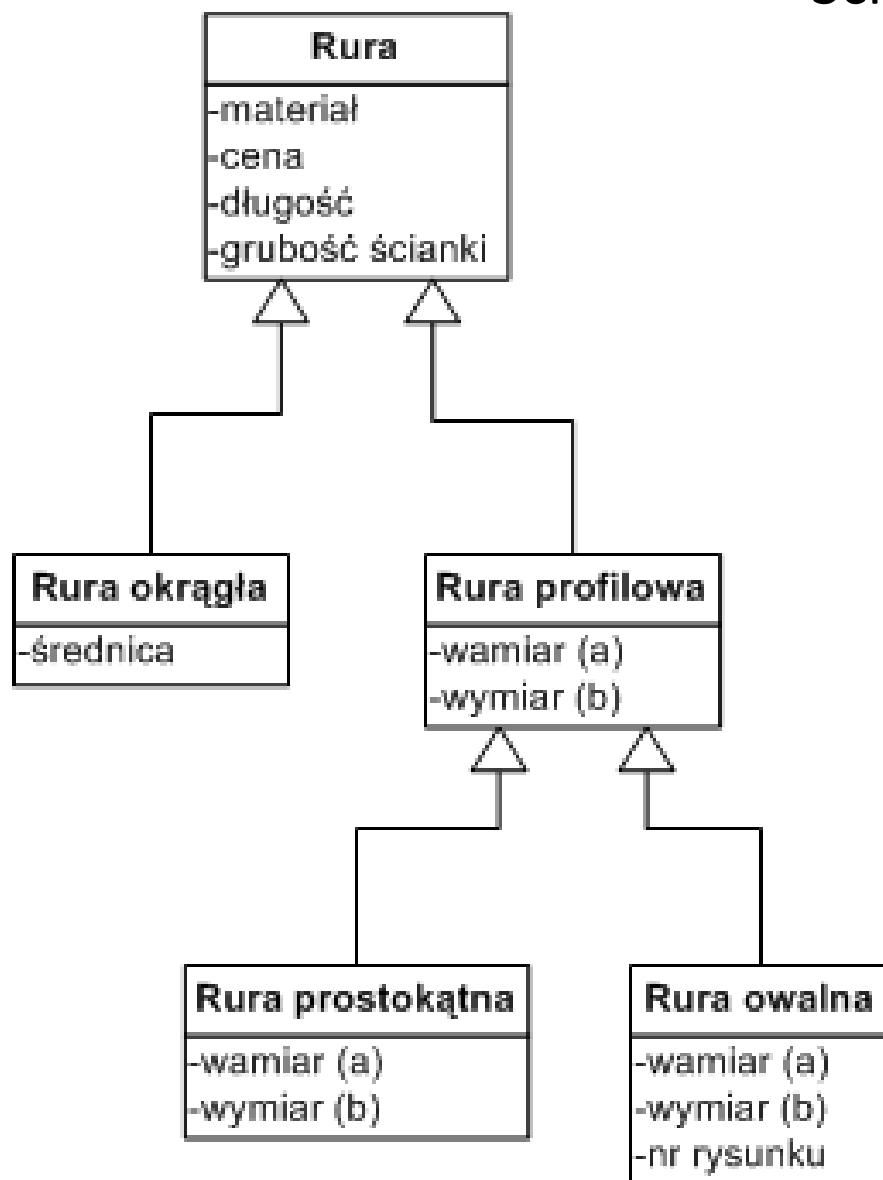
Uogólnienie

- Uogólnienie polega na próbie **klasyfikacji i generalizacji** opisów pewnych obiektów (wystąpień) i tworzeniu z nich bardziej ogólnych zbiorów cech (opisów)
- Uogólnianie cech obiektów prowadzące do stworzenia **kategorii** jest także abstrakcją
- W modelowaniu danych abstrakcję tą nazywamy nie *uogólnieniem* ale ***klasyfikacją***

Przykładowa kategoria

<i>kształt rury</i>	<i>średnica [mm]</i>	<i>grubość ścianki [mm]</i>	<i>wymiar b [mm]</i>	<i>długość odcinka [m]</i>	<i>nr rysunku profilu</i>
okrągła	20	1,5			
eliptyczna	40	2,0	30	4000	209/34/e
okrągła	30	2,0		6000	
prostokątna	40	1,8	20		

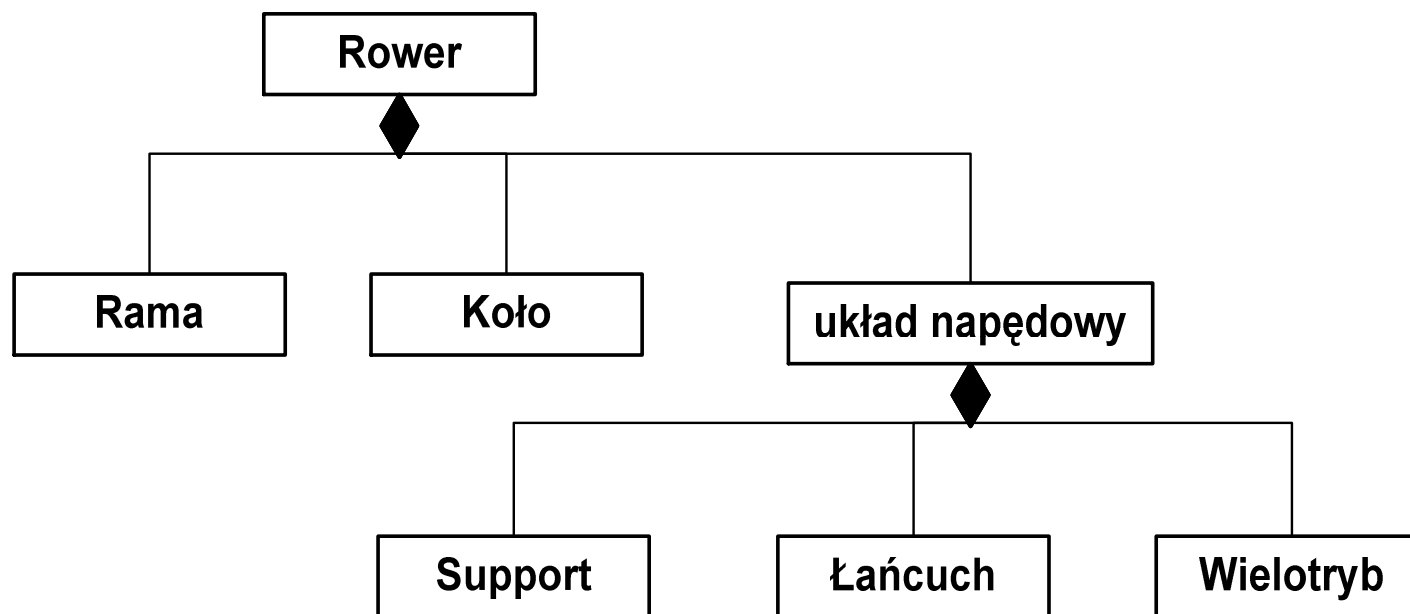
Schemat uogólnienia

Agregacja

- **Agregacja** polega na traktowaniu obiektu lub kategorii (typu) jako zbioru składowych obiektów lub kategorii
- **Agregacja** to nie tylko wskazanie z jakich atrybutów składa się opis obiektu ale także jakie obiekty tworzą obiekt o bardziej złożonej strukturze
- Agregacja najprościej mówiąc oznacza zawieranie.
 - » lampka zawiera żarówkę,
 - » komputer zawiera procesor,
 - » jabłko zawiera robaka.
- Szczególnym przypadkiem agregacji jest **kompozycja**. Od agregacji różni się tym, że klasa posiada obiekty (składa się z obiektów), które bez tej klasy istnieć by nie mogły. Przykłady takich związków to:
 - » blok zawiera mieszkania (mieszkania poza blokiem nie istnieją),
 - » komputer zawiera procesor,
 - » łazienka zawiera wannę.

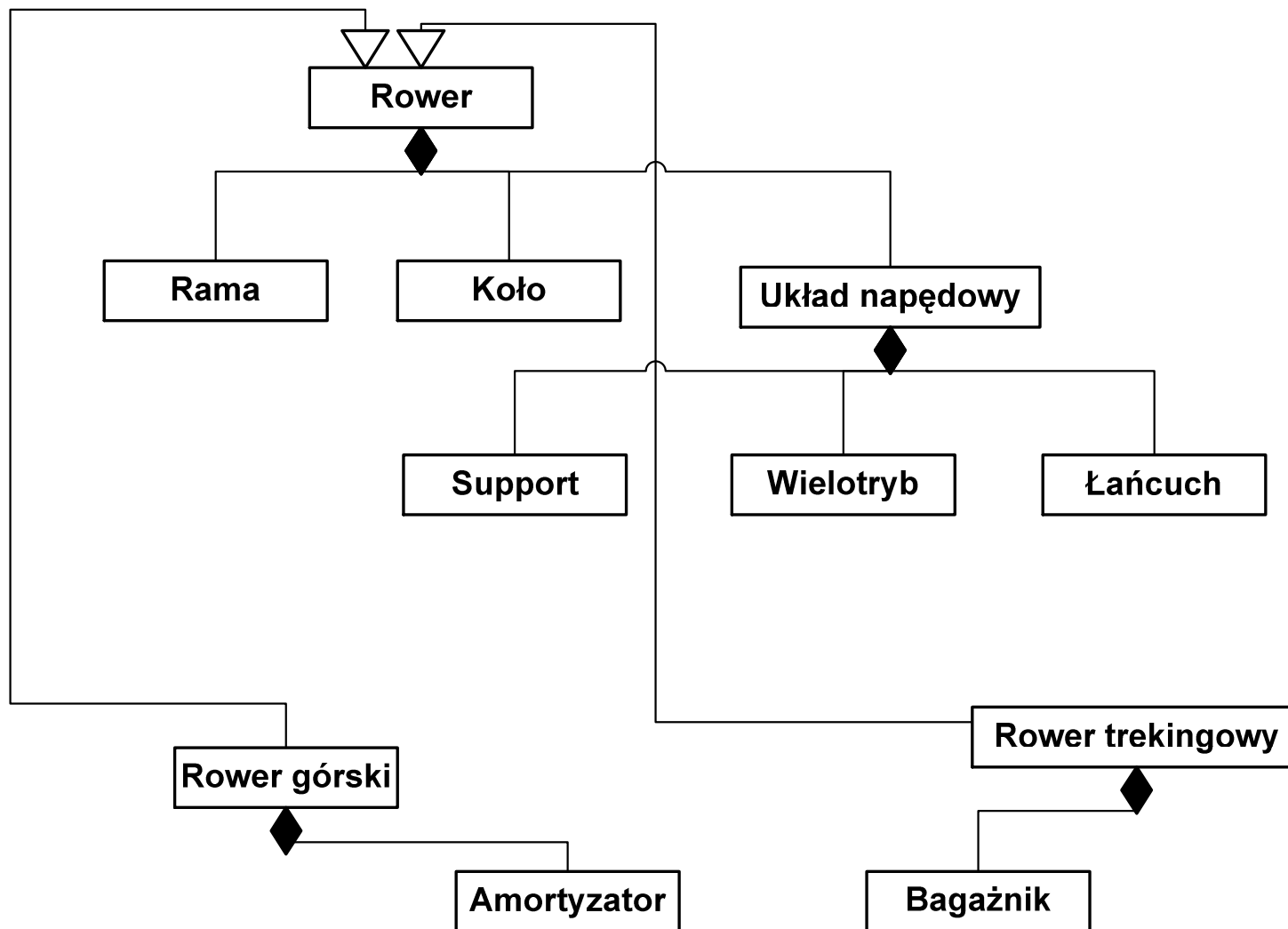
Przykład agregacji

Uogólnienie i agregacja

- Oba sposoby abstrakcji wykorzystujemy często łącznie
- Jest to konieczne w wielu przypadkach gdy dokonujemy abstrakcji na poziomie nie tylko obiektów ale także kategorii
- Na różnym poziomie abstrakcji różny będzie charakter związków i więzi

Przykładowy opis obiektu

- Maszyna abstrakcyjna to model cech systemu abstrahujący od szczegółów implementacyjnych
- Główne składniki systemu baz danych:
 - » reprezentacja a więc abstrakcyjny model danych
 - » implementacja czyli ciąg powiązanych ze sobą wystąpień kolekcji danych,
 - » zasady tworzenia i operacji na danych

- Baza danych a właściwie jej schemat powstaje zawsze w wyniku analizy pewnego obszaru rzeczywistości
- W rezultacie powstaje model tego aspektu charakterystyczny dla danej organizacji, np.:
 - » zarządzanie personelem
 - » planowanie produkcji
 - » gospodarka materiałowa

- Baza danych opisuje pewien zbiór faktów
- Dane **opisują fakty i są symbolami** lub zbiorami symboli,
 - » np.: „*Zygmunt Freud*”
- Przypisanie danym interpretacji tworzy **informacje** (rejestrację faktów), a więc dane wyposażone w semantykę,
 - » np.: „*Zygmunt Freud to nazwisko pracownika*”
- Obok faktów rejestrujemy **pozytywne asercje** a więc prawdziwe w danej chwili skojarzenia danych
 - » np.: „*Zygmunt Freud jest ustawiaczem półfabrykatów w piecach wpałowych*”

Trwałość

- Istotną cechą bazy danych jest trwałość danych
- Zarejestrowane fakty, ich związki a także sam schemat bazy są używane wielokrotnie
- W bazie danych mogą być także wykorzystywane dane nietrwałe tworzone na potrzeby użytkownika w czasie jednej sesji

- *Schemat* to zbiór definicji w pewnym modelu danych
- W odniesieniu do baz danych pojęcie schemat jest traktowane jako identyczne z pojęciem **części intensjonalnej**
- Łączny zbiór danych zgodnych ze schematem nazywany jest **częścią ekstensjonalną** bazy danych
- Podział na część intensjonalną i ekstensjonalną dotyczy wszystkich poziomów abstrakcji modelu

Część intensjonalna i ekstensjonalna - problemy

- W życiu codziennym rzadko stosujemy abstrakcję w taki sposób w jaki wykorzystuje się ją do modelowania danych
- W sposób naturalny opisujemy pewne zbiory bądź to wyliczając i charakteryzując poszczególne ich elementy bądź wskazując na jedną lub kilka cech, które wyróżniają te elementy od elementów pochodzących z innych zbiorów

Przykład

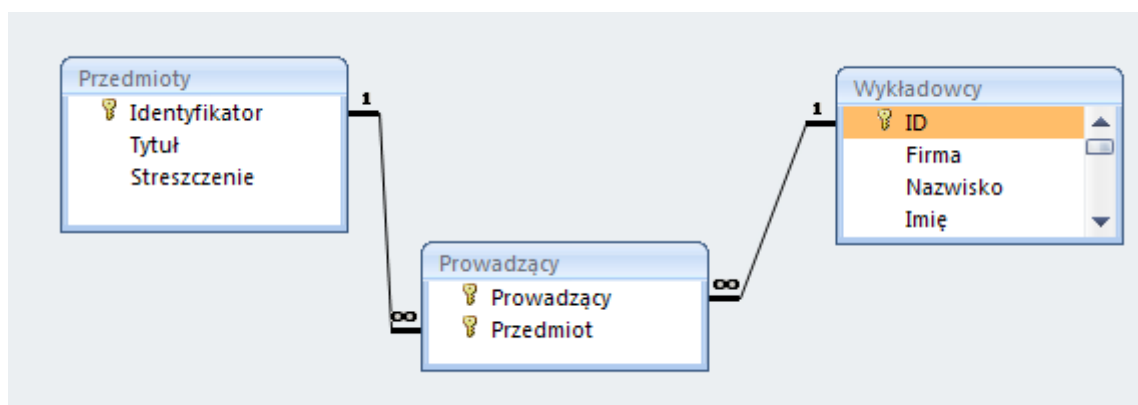
Imię	Nazwisko	Tytuł
Bonifacy	Jagmin	Historia Literatury
Juliusz	Verne	Historia Literatury
Hans	Schmidt	BHP

Schemat z uwzględnieniem związku

Prowadzący	Przedmiot
Jagmin	1
Verne	2
Schmidt	1

ID	Nazwisko	Imię
1	Jagmin	Bonifacy
2	Verne	Juliusz

Identyfikator	Tytuł	Streszczenie
1	Bazy Danych	
2	Zaawansowane Techniki Bazodanowe	

- Baza danych przechodzi przez ciąg zmian stanów
 - W zbiorze możliwych przyszłych stanów jedne są poprawne a inne nie
 - W schemacie należy określić zasady integralności, np.: fakt:
 - **Zaplanowano**
 - » Fabrycjusz Kosonosy ma zajęcia z baz danych w dniu 6.03.2013 z dr inż. Atanazym Angonilewiczem
- jest niepoprawny bo Angonilewicz nie prowadzi baz danych

- W bazie danych należy zminimalizować powtarzanie się danych
- Przykładowo asercje:
 - » Krzysztof Regulski dn. 6.03.2013 prowadzi wykłady z baz danych w godzinach ...
 - » Fabrycjusz Kosonosy ma zajęcia z baz danych w dniu 6.03.2013
 - » Krzysztof Regulski dn. 6.03.2013 prowadzi wykłady z baz danych dla studentów ...

Więzy integralności

- Więzy integralności wskazują jakie asercje są poprawne a jakie nie
- Więzy statyczne to ograniczenia określone na stanie bazy danych, np.:
 - » nie można zaplanować zajęć z przedmiotu, którego nie ma w tabeli *przedmioty*
- Więzy przejść to reguły wiążące ze sobą stany bazy danych, np.:
 - » obciążenie studenta nie może przekroczyć 168 godzin tygodniowo

Funkcje i więzy

- Funkcje aktualizujące nie mogą być wykonane jeśli naruszają więzy integralności
- Funkcje aktualizujące mogą wywołać działania narzucone przez więzy integralności, np.: w pewnych przypadkach usunięcie studenta może spowodować usunięcie z bazy wszystkich ocen jakie były do niego przypisane
- Czy usunięcie pracownika powinno wiązać się z usunięciem prowadzonych przez niego przedmiotów?

- Formalizm reprezentacji to zbiór składniowych i semantycznych konwencji, które umożliwiają opisywanie rzeczy
- W terminologii baz danych idea formalizmu reprezentacji odpowiada pojęciu modelu danych

- **encja – relacja – klasa – tabela**: zbiór podobnych obiektów opisanych w jednolity sposób
- **krotka – obiekt (instancja klasy) – rekord**: zestaw wartości atrybutów opisujących jeden obiekt identyfikowany przez wyróżnione atrybuty lub nazwę
- **wież – asocjacja**: związek pomiędzy dwoma encjami (klasami) pokazujący jakie rekordy (obiekty) z jednej encji odpowiadają rekordom z drugiej i jaki jest charakter tej odpowiedniości

Przykład

Encja (klasa): WydziałyProdukcyjne

KodWydziału	NazwaWydziału	CharakterPracy
1	Odlewnia	ciągły
2	Obróbka	2 zmiany

Encja (klasa): Agregaty

KodWydziału	KodAgregatu	NazwaAgregatu
1	1	piec tyglowy
1	2	formierka
2	3	tokarka